

Starptautiskā sadarbība un atzīšana

Publicēts: 15.04.2021.

Eiropas Akreditācijas kooperācijas Daudzpusējās atzīšanas līguma padomes lēmums par LATAK

Eiropas Akreditācijas kooperācijas (EA) Daudzpusējā atzīšanas līguma (MLA) padome (EA MAC) 2014.gada 10.aprīlī, balstoties uz kārtējās uzraudzības vērtēšanas rezultātiem, kas notika 2013.gada oktobrī, pieņēma lēmumu par SAMC Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja (LATAK) (kopš 2018. gada 1.marta LATAK kļuva par valsts aģentūru "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs") atzīšanas turpināšanu MLA jomās (testēšanas (t.sk. medicīnas) un kalibrēšanas laboratorijas, inspicēšanas institūcijas, produktu, pārvaldības sistēmu un personu sertificēšanas institūcijas). EA daudzpusējās atzīšanas līgums tika paplašināts ar siltumnīcefekta gāzu (GHG) jomu.

Pēdējā regulārā uzraudzība notika divās daļās - 2021.gada oktobrī un decembrī (attālinātā uzraudzība), t.i. četrus gadus pēc iepriekšējās pilnās vērtēšanas.

Eiropas Akreditācijas kooperācija (EA)

Eiropas Akreditācijas kooperācija (EA) ir Eiropas nacionālo akreditācijas institūciju asociācija, kas ir oficiāli atzīta no Dalībvalstu nacionālajām valdībām, lai atbilstoši starptautiskiem standartiem novērtētu un apstiprinātu organizācijas, kuras veic atbilstības novērtēšanu – testēšanu, kalibrēšanu, inspicēšanu, verificēšanu un sertificēšanu.

Patērētāji, uzņēmēji, regulatori un citas organizācijas visā pasaulē vēlas uzticēties produktiem un pakalpojumiem, kurus viņi izmanto. Kā konsekvence tam ir pieaugošais specifisko nacionālo un starptautisko standartu skaits produktiem, pakalpojumiem un procesiem. Ja tos piemēro korekti, tas dara dzīvi drošāku, veselīgāku un vieglāku ikvienam un rada komunikāciju un tirdzniecību, kā arī ļauj efektīvāk izmantot resursus.

Organizācijām, kuras novērtē atbilstību standartiem, jābūt tehniski kompetentām, lai veiktu šos izvērtēšanas pakalpojumus. Ja piegādātājs ir akreditēts no kāda EA dalībnieka puses, tā klients var būt pārliecināts par kompetenci un neatkarību viņa atbilstības novērtēšanas darbam.

EA ir kā oficiālais Eiropas akreditācijas infrastruktūras uzraugs, EA kopējais stratēģiskais mērķis ir nodrošināt tās biedru akreditēto atbilstības novērtēšanas pakalpojumu vērtību un ticamību un akreditētās atbilstības novērtēšanas institūcijas Eiropas tirgū/telpā.

EA interneta vietne: <http://www.european-accreditation.org>

Ar EA MLA ieguvumiem un iespējām lasiet šeit - [elektroniskais informatīvais buklets](#).

EA kā Eiropas akreditācijas infrastruktūra

EA atbilstoši EK Regulas 765/2008 (ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93), 14.panta 6.punktam formāli ir nozīmēta kā atbildīgā institūcija par Eiropas akreditācijas infrastruktūru. Atbilstoši šīs regulas 14.panta 2.punktam starp Eiropas Komisiju un EA ir noslēgts līgums, kurš nosaka EA detalizētus uzdevumus, kā arī finansēšanu un uzraudzību.

Akreditācijas loma Eiropas Savienības likumdošanā

Kopš 2008.gada, stājoties spēkā EK Regulai 765/2008, tā nosaka kopējo ietvaru akreditācijas pakalpojumiem Eiropā, kā arī stiprina akreditācijas nozīmi gan reglamentētajā, gan brīvprātīgajā jomā. Regula nacionālajām valdībām uzliek par pienākumu akceptēt citu valstu EA MLA dalībnieka akreditētas atbilstības novērtēšanas institūcijas izsniegtos rezultātus.

EA MLA

EA daudzpusējās atzīšanas līgums (EA MLA) ir līgums starp EA pilntiesīgiem locekļiem, ar ko parakstītāji atzīst un pieņem citu parakstītāju akreditācijas sistēmu ekvivalenci un arī uzticību atbilstības novērtēšanas rezultātiem, ko sniedz līguma parakstītāju akreditētās atbilstības novērtēšanas institūcijas.

Divpusējiem līgumiem, kas tiek slēgti starp EA un EA asociētajiem biedriem, arī ir līdzīga nozīme. Divpusējo līgumu parakstītājiem ir tādas pašas prasības kā pilntiesīgiem biedriem.

Starptautiskā laboratoriju akreditācijas kooperācija (ILAC)

 [ILAC savstarpējās atzīšanas vienošanās](#)

Starptautiskā laboratoriju akreditācijas kooperācija ILAC nodrošina prasību harmonizāciju un savstarpējo atzīšanu tādām atbilstības novērtēšanas darbībām kā testēšana, kalibrēšana, medicīnas izmeklējumi, inspicēšana, prasmes pārbaužu organizēšana un references materiālu ražošana.

Tuvākajā nākotnē jomas tiks papildinātas ar biobankām. Pievienojoties šai starptautiskai organizācijai un parakstot savstarpējās atzīšanas vienošanos, (ILAC MRA Multilateral Recognition Arrangement) savstarpēji tiek atzīta dalībnieku akreditācijas sistēmu ekvivalence un akreditēto iestāžu izsniegtie atbilstības novērtēšanas rezultāti. LATAK jau kopš 2002.gada ir pilntiesīgs Eiropas akreditācijas kooperācijas EA dalībnieks testēšanas, kalibrēšanas, medicīnas laboratoriju un inspicēšanas iestāžu akreditācijas jomās.

 [LATAK iestāšanās ILAC - ieguvumi, ILAC MRA, zīmes lietošana u.c.](#)

Latvijas Nacionālās akreditācijas institūcijas notifikācija Eiropas Komisijai

Atbilstības novērtēšanas jomā 2008.gada 9.jūlijā Eiropas Komisijā tika pieņemti vairāki jauni likumdošanas akti, kuri tika nodēvēti par „Jauno likumdošanas ietvaru” (New legislative framework). Tie tika radīti uz eksistējošās prakses pamata un pastiprina likumdošanas piemērošanu un ieviešanu ES iekšējā tirgū. Jaunā likumdošanas pakete ietver sekojošus likumdošanas aktus:

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (EK) Nr. 765/2008 (2008.gada 9.jūlijs), ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS NR. 768/2008/EK (2008.gada 9.jūlijs) par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (EK) Nr. 764/2008 (2008.gada 9.jūlijs) ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem, un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 3052/95/EK

EK Regula 765/2008 (ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93) nosaka galvenās prasības ES dalībvalstu nacionālajām akreditācijas institūcijām. Atbilstoši Regulas 12.panta (2) apakšpunktam SIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” struktūrvienība Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs ir notificēts Eiropas Komisijai kā Latvijas Republikas Nacionālā akreditācijas institūcija.

Informāciju skatīt [EK datu bāzē NANDO](#).

Dokumenta mērķis ir noteikt Valsts aģentūras “Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs” (turpmāk - Aģentūra) pārrobežu akreditācijas politiku saskaņā ar Latvijas Republikas un Eiropas Savienības normatīvajos aktos, kā arī standartā LVS EN ISO/IEC 17011:2017 “Atbilstības novērtēšana. Prasības akreditācijas institūcijām, kas akreditē atbilstības novērtēšanas institūcijas” un starptautisko organizāciju dokumentos noteikto.

Dokuments ir saistošs Aģentūras nodarbinātajiem, tajā skaitā tehniskajiem ekspertiem/vērtētājiem un Aģentūras funkciju un uzdevumu izpildē iesaistītajām pusēm, kā arī ieinteresētajām pusēm.

Funkciju, uzdevumu un mērķu izpildē Aģentūra pastāvīgi uzrauga pārrobežu akreditācijas aspektus, tajā skaitā izvērtē pastāvošo kapacitāti jaunu pārrobežu akreditāciju uzturēšanā.

Aģentūra apzinās pārrobežu akreditācijas nozīmību funkciju izpildē gan attiecībā uz pārrobežu akreditācijas pilnvērtīgu uzturēšanu, gan pārrobežu sadarbību.

Aģentūras darbības pārrobežu akreditācijas ietvaros tiek uzraudzītas no Eiropas Akreditācijas kooperācijas puses, īstenojot Eiropas Akreditācijas kooperācijas savstarpējo novērtēšanu, lai saglabātu daudzpusējā nolīguma (MLA) parakstītāja statusu un starptautisko atzišanu.

Pārrobežu akreditācijas politika ir būtiska, īstenojot akreditācijas procedūras, ja atbilstības novērtēšanas institūcija

(turpmāk - Institūcija) veic uzņēmējdarbību (ir reģistrēta vai tiek īstenotas darbības) ārpus Latvijas teritorijas, lai nodrošinātu starptautiski atzītu un uzticamu akreditācijas pakalpojumu īstenošanu.

Aģentūra pārrobežu akreditācijas politiku īsteno saskaņā ar:

[Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regulā \(EK\) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu \(EEK\) Nr. 339/93](#) (turpmāk – Regula Nr. 765/2008),

[Likumā “Par atbilstības novērtēšanu”](#),

[Ministru kabineta 2019.gada 17.decembra noteikumu Nr.673 “Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi”](#),

Eiropas Akreditācijas kooperācijas dokumentā EA-2/13 “EA pārrobežu akreditācijas politika un pārrobežu sadarbība starp EA dalībniekiem” (*EA-2/13 “EA Cross Border Accreditation Policy and Procedure for Cross Border Cooperation between EA Members”*) (turpmāk – EA-2/13),

Starptautiskajā laboratoriju akreditācijas kooperācijas dokumentā ILAC-G21 “Pārrobežu akreditācija – Sadarbības principi” (*ILAC-G21 “Cross-Frontier Accreditation – Principles for Cooperation”*) (turpmāk – ILAC-G21) noteikto.

Īstenojot Institūciju, kuras veic uzņēmējdarbību (ir reģistrētas vai tiek īstenota darbība) citā valstī akreditāciju, Aģentūra ievēro zemāk minēto:

Saskaņā ar likuma “Par atbilstības novērtēšanu” 14.pants pirmās daļas 4.punktā noteikto Aģentūras viena no funkcijām ir sadarboties ar citu valstu nacionālajām akreditācijas iestādēm.

Atbilstoši Ministru kabineta 2019.gada 17.decembra noteikumu Nr.673 “Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi” 3.punktā noteiktajam Aģentūra novērtē, akreditē un uzrauga saskaņā ar Regulā Nr. 765/2008 noteikto.

Pārrobežu akreditācijas ietvaros Aģentūra cita starpā ievēro un īsteno sadarbību ar citu valstu akreditācijas iestādēm tādā apjomā, kā tas noteikts Eiropas Akreditācijas kooperācijas dokumentā EA-2/13 un Starptautiskajā laboratoriju akreditācijas kooperācijas dokumentā ILAC-G21, uzturot dokumentālas liecības, kuras tiek vērtētas Eiropas Akreditācijas kooperācijas savstarpējās novērtēšanas ietvaros.

Primāri Institūcijas akreditācijas pieprasījumi tiek izskatīti tās valsts akreditācijas iestādē, kurā valstī Institūcija veic uzņēmējdarbību.

Aģentūra nereklamē un nepiedāvā akreditācijas pakalpojumus valstīs, kurās darbojas akreditācijas iestādes, kuras tiek starptautiski atzītas Eiropas Akreditācijas kooperācijas (EA), Starptautiskās laboratoriju akreditācijas kooperācijas (ILAC) vai Starptautiskā akreditācijas foruma (IAF) ietvaros.

Aģentūra var apsvērt iespēju sniegt akreditācijas pakalpojumus Institūcijām, kuras veic uzņēmējdarbību citā valstī, ja pastāv Regulas Nr. 765/2008 6. punkta 3.daļā vai Starptautiskajā laboratoriju akreditācijas kooperācijas dokumentā ILAC-G21 2.punktā noteiktie apstākļi. Mainoties iepriekš minētajiem apstākļiem, Aģentūrai ir pienākums nodot akreditāciju attiecīgajai valsts akreditācijas iestādei, ievērojot Eiropas Akreditācijas dokumentā EA-2/13 un Starptautiskajā laboratoriju akreditācijas kooperācijas dokumentā ILAC-G21 noteiktos principus.

Izskatot akreditācijas pieteikumu vai īstenojot citas ar akreditāciju saistītās procedūras, Aģentūra pastāvīgi informē un sadarbojas ar tās valsts akreditācijas iestādi, kurā valstī Institūcija veic uzņēmējdarbību, kā arī nodrošina, ka minētā valsts akreditācijas iestāde, var piedalīties akreditācijas procedūru īstenošanā kā novērotāja, kā arī, ja nepieciešams, Aģentūra var lūgt citas valsts akreditācijas iestādi veikt daļu no Institūciju novērtēšanas darbībām. Īstenojot minētās novērtēšanas darbības (t.sk., praktiskās darbības novērtēšanu), Aģentūra slēdz apakšlīgumu (vienošanos) ar konkrētās valsts akreditācijas iestādi par ar akreditāciju saistītu procedūru īstenošanu.

Aģentūra ievēro Regulas Nr. 765/2008 6.2. punktā noteikto un nekonkurē ar citu valstu akreditācijas iestādēm.

Starptautiskā sadarbība

Starptautisku sadarbības ietvaros LATAK ir noslēdzis sadarbības līgumus / vienošanās ar Gruzijas un Ukrainas akreditācijas institūcijām. Vienošanās paredz savstarpēju informācijas apmaiņu, ievērot starptautisko akreditācijas organizāciju noteiktos principus, sekmēt atbilstības novērtēšanas institūciju piedalīšanos starplaboratoriju salīdzinošās programmās un kopīgu pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšanu. Sadarbības mērķis ir sekmēt valstu tautsaimniecības attīstību un starptautisko tirdzniecību.

<https://www.latak.gov.lv/lv/starptautiska-sadarbiba-un-atzisana>